

حقوق کار
جلد اوایمان: و قلمرو حقوق کار

دکتر ابوالفضل رنجبری
استادیار حقوق دانشگاه آزاد اسلامی تبریز

سرشناسه	: رنجبری، ابوالفضل، ۱۳۴۸ -
عنوان قراردادی	: ایران. قوانین و احکام Iran. Laws, etc
عنوان و نام پدیدآور	: حقوق کار / ابوالفضل رنجبری. / ویراستار ادبی: محمد ابرهیم پور نمین
مشخصات نشر	: تبریز: آیدین، ۱۳۹۷ -
مشخصات ظاهری	: ج. ۱ - ۱۴۶ ص
شابک	: ۸-۸۳-۵۸۷۱-۶۰۰-۹۷۸
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
یادداشت	: کتابنامه.
مندرجات	: ج. ۱. مبانی و قلمرو حقوق کار.
موضوع	: کار -- قوانین و مقررات - ایران
موضوع	: Labor laws and legislation - Iran
موضوع	: روابط کارگر و کارفرما -- قوانین و مقررات - ایران
موضوع	: Industrial relations -- Law and legislation - Iran
موضوع	: حق کار - ایران
موضوع	: Right to labor - Iran
رده بندی دشره	: ۱۳۹۷ ر ۹۵۹/۱۲۷۰ KMH
رده بندی دیویی	: ۳۱۰۵۰۱
شماره کتابشناسی ملی	: ۵۳۵۲۰۷

انتشارات آیدین

تبریز، خیابان شریعتی شمالی، نرسیده به سینما ۲۶ بهمن

تلفن: ۳۵۵۳۲۵۹ - فاکس: ۳۵۵۳۰۵۲۳ - ۰۲۱

Email: Aydin.publication @ Gmail.com

حقوق کار جلد اول مبانی و قلمرو حقوق کار

دکتر ابوالفضل رنجبری

* چاپ اول ۱۳۹۷ تبریز * شمارگان ۵۰۰ نسخه * قیمت ۱۹۰۰۰ تومان

* حروفچین آیشن کامپیوتر * لیتوگرافی افرنک * چاپ و صحافی: صحاف امین

۸-۸۳-۵۸۷۱-۶۰۰-۹۷۸

فهرست مطالب

فصل اول: پدیدارشناسی حقوق کار

- مبحث اول: دوره لیبرالیسم اقتصادی ۱۵
- مبحث دوم: ظهور و شکل‌گیری تدبیری مقررات کار ۱۹
- مبحث سوم: مقررات کار در دوره جهانی شدن ۲۱

فصل دوم: تعریف و مشخصات حقوق کار

- مبحث اول: تعریف حقوق کار ۲۳
- مبحث دوم: مشخصات حقوق کار ۲۴

فصل سوم: ماهیت حقوق کار

- مبحث اول: دیدگاه محوریت قرارداد کار ۳۰
- مبحث دوم: دیدگاه اولویت قانون ۳۳

فصل چهارم: تقسیمات علم حقوق و موقعیت حقوق کار

- مبحث اول: تقسیمات رابع علم حقوق ۳۷
- مبحث دوم: جایگاه حقوق کار در تقسیمات علم حقوق ۳۸
- مبحث سوم: ابعاد داخلی و بین‌المللی حقوق کار ۳۸

فصل پنجم: منابع حقوق کار

- مبحث اول: منابع اصلی (مستقیم) ۴۱
- مبحث دوم: منابع فرعی (غیرمستقیم) ۴۴

بخش دوم: حقوق کار ایران

فصل اول: پیشینه حقوق کار در ایران

- مبحث اول: روابط کار در ایران قدیم ۵۵
- مبحث دوم: پیدایش مقررات کار در ایران ۵۶

فصل دوم: روند تصویب قانون کار جمهوری اسلامی ایران و نواقص آن

۱. پررنگ بودن بیش از حد نقش دولت در روابط کار ۶۶
۲. فقدان بنیان ثابت و منطقی برای مقررات حمایتی ۶۷
۳. اشکالات مربوط به قلمرو کار ۶۹
۴. قراردادهای مرست ۷۰
۵. اشکالات شکلی ۷۰

فصل سوم: قلمرو قانون کار جمهوری اسلامی ایران

- مبحث اول: اصل شاملیت قانون کار ۷۵
- مبحث دوم: استثنائات شمول قانون کار ۷۷
- الف) استثنائات بالفعل ۷۷
- ب) استثنائات بالقوه ۸۹
۱. بخش کشاورزی ۸۹
۲. کارگران دارای وضعیت خاص ۹۰
۳. کارگاه‌های کوچک ۱۰۷
۴. استثنائات دیگر ۱۰۹
۵. رابطه بین حوزه شمول قانون کار و تأمین اجتماعی ۱۲۲

فصل چهارم: حقوق شغلی بشر

- مبحث اول: حقوق شغلی در اسناد بین‌المللی عام ۱۲۴
۱. حق کار ۱۲۴
۲. آزادی کار ۱۲۶
۳. برخورداری از شرایط کار منصفانه ۱۲۷
۴. تساوی و عدم تبعیض در کار ۱۲۸
۵. حق برخورداری از مزد ۱۲۹

۶. حق برخورداری از کرامت انسانی	۱۳۱
۷. حق برخورداری از امنیت شغلی	۱۳۲
۸. حق برخورداری از رفاه و تأمین اجتماعی	۱۳۳
۹. حق تشکل و اقدام جمعی	۱۳۶
مبحث دوم: حقوق شغلی در اسناد سازمان بین‌المللی کار	۱۳۹
منابع	۱۴۱

سخن مؤلف

دست‌های پینه‌بسته و دل‌های شکسته، دغدغه‌های همیشگی راقم این سطور بوده و هست؛ دغدغه آنان که رنج می‌برند اما از گنج بی‌ بهره‌اند. خاطر همین احساس بود که در دوران تحصیل حقوق، از درس حقوق کار بیشترین لذت را می‌بردم. آهنگ کلام دل‌نشین مرحوم دکتر سیدعزت‌الله عراقی، انگار سمفونی حیات بود.

در آن سال‌ها، قانون کار در شرف تصویب بود. مسائل و سؤالات قانون کار زندگی می‌کردم و جریان دست‌به‌دست‌شدن آن بین مجلس و شورای نگهبان با میجان زائدالوصفی دنبال می‌کردم. عاقبت، مجمع تشخیص مصلحت نظام قانون کار را تصویب کرد.

حالا نوبت دانشگاهیان بود که نظم نوین حقوق کار را در عرصه علمی پیاده کنند. اما در عرصه دانشگاهی، منبعی برای تدریس حقوق کار بر مبنای قانون جدید وجود نداشت. همان موقع احساس وظیفه کردم که اولین کتاب جامع حقوق کار را بر مبنای قانون کار جدید بنویسم. کتابی که منتشر شد موجز و مطابق با سرفصل درسی دوره کارشناسی بود.

با گذشت زمان، هم ایرادات قانون کار مشخص شد و هم نواقص و جیزه بنده. شرایط اجتماعی، سیاسی و اقتصادی نیز به کلی تغییر کرد. سایه جنگ که بر سر کشور و قانون کار مستولی بود برطرف شد و تب خصوصی‌سازی بالا گرفت. مقررات جدید و متنوعی در ارتباط با حقوق کار به تصویب رسیدند و انبوهی از آراء دیوان عدالت اداری صادر شدند.

در این سال‌ها همواره درصدد بودم کتاب حقوق کار را به‌روزرسانی کنم. اما سرانجام به این نتیجه رسیدم که شاید بهتر باشد اثر جدیدی در چند جلد منتشر شود که هم به‌روز باشد و هم جامع‌الاطراف؛ به‌گونه‌ای که هر جلد آن به یک بخش از دریای بیکران حقوق کار اختصاص یابد. اینک دفتر حاضر، جلد اول آن مجموعه است که تقدیم علاقه‌مندان می‌شود.

هشتم شهریور یک‌هزار و سیصد و نودوهفت
مصادف با ۱۸ ذی‌الحجه، عید غدیر خم؛ تبریز

www.ketab.ir